HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מאי דרש. מהיכן הכין מקום המכיסה שנאמר שלח הניץ סס. מ"ל שלח טעה כמו שטעה אחר: **דוגמת.** דבר היכר הטעמד לדוגמת להרכותו לומר כזה עשה לי ואין זה שלח דבר היכר אף כאן מקומו ניכר: **ומה למעה.** והרי אמר וממתת זרועות עולם (דברים לג) ומה שלח מי שכלן לא חס על כבוד קונו: **לחיתו עלה במערכת לא גרסינן לה: לחיתו דוחק רגלי הכסיכה.** לומר נלבו אין הכסיכה כאן וכתיב והאדם הדוס רגלי: **למקום שאין מכירין אותו.** אין דעתו גסה עליו ומשמ יקל כח יגרו וגם סס יחטא אין לחם נותן (ו) לך לפי שאינו מכוס בעיניהם וכן בלבוש שמוריס: **דמלי לייף ליה ליגריה.** ובוטח על שהוא נחבא בסתר כאילו דוחק הרגליס: **היכא דלא מלי לייף ליה ליגריה.** עוב לו בגיענת מפרכסת: **מתכרכין לחם העם בשם הממורס.** שהכסיכה שורה על קברי מלכוחיהס: **לא שלמינו גרע.** הלומר לך חטא? **ולא שבעתו נחלוף.** לומר שימחול: **ונפיס.** מחיכת עץ כמו כפיסין בנבנה בתרת (לף ג.): **לחם עדי.** הוא מעיד בעלמו בכל עוחות שהוכיח בנפיוו: **מתני' יוסי בן יועזר לומר שלא לממוך.** ני"ט. וזו היא מחלוקת לשנוה שהיתה בחכמי ישראל: **יהושע בן פרחיה.** כולן דור אחד היו: **ינח מנחס.** בגמרא מפרש להיכן ינח: **נכנס שמאי.** להיות שם ג"ד ממחיו:

הרשמוים

ומוציאין רעי בבהמה: כל המסחכל בד' דברים רחוי לו שלא בא לעולם כו': בשלמא מה למעלה מה למטה מה לאחור לחיי אלא לפנים מה דהוה הוה ר' יוחנן ור"א דאמרי תרוייהו (ז) משל למלך ב"ו שאמר לעבדיו בנו לי פלטירין גדולין על האשפה הלכו ובנו לו אין רצונו של מלך להזכיר שם אשפה: כל שלא חס על כבוד קונו רחוי לו שלא בא לעולם: מאי היא [ג]ר' אבא אמר זה [א]המסחכל בקשת רב יוסף אמר זה העובר עבירה בסחר [ב] מסחכל בקשת דכחיב [ה]במראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה' רב יוסף אמר זה העובר עבירה בסחר כדר' יצחק [ד]דאמר רבי יצחק כל העובר עבירה בסחר באילו דוחק רגלי שכינה שנא' [ו]כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי איני [ג] [ה]ואמר ר' אלעא הזקן אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורין ויתעטף שחורין ויעשה מה שלבו חפץ ואל יחלל שם שמים בפרהסיא לא קשיא הא דמצי כייף ליה הא דלא מצי כייף ליצריה דרש ר' יהודה ברבי נחמני מתורגמניה דריש לקיש כל המסחכל בג' דברים עיניו כהות בקשת ובנשיא [ז]ובכהנים בקשת דכחיב כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם הוא מראה דמות כבוד ה' בנשיא דכחיב [ז]ונחת מהודך עליו [ח] המסחכל בכהנים בזמן שבהמ"ק קיים שהיו עומדין על דוכנן ומברכין את ישראל בשם המפורש דרש ר' יהודה ברבי נחמני מתורגמניה דריש לקיש מאי דכחיב [ח]אל תאמינו ברע אל תבטחו באלוף אם יאמר לך יצר הרע חטוא והקב"ה מוחל [ט] אל תאמן (שנא') אל תאמן ברע ואין רע אלא יצר הרע שנאמר [ט]כי יצר לב האדם רע ואין אלוף אלא הקב"ה שנאמר [י]אלוף נעורי אתה [יא]שמא תאמר מי מעיד בי אבני ביתו וקורות ביתו של אדם הם מעידין בו שנאמר [יא]כי אבן מקיר תזעק וכפים מעץ יעננה [יב] וחכ"א נשמתו של אדם מעידה בו שנאמר [ח]משכבת חיקך שמור פתחי פיך אי זו היא דבר ששוכבת בחיקו של אדם הוי אומר זו נשמה ר' זריקא אמר שני מלאכי השרת המלוין אותו הן מעידין בו שנאמר [יב]כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך [יב](וחכ"א) אבריו של אדם מעידין בו שנאמר [יג]ואתם עדי נאם ה' ואני אל: **מתני'** [יג](יוסי) בן יועזר אומר שלא לממוך יוסף בן יוחנן אומר [ג]לממוך יהושע בן פרחיה אומר שלא לממוך ניתאי הארבלי אומר לממוך יהודה בן טבאי אומר שלא לממוך שמעון בן שטח אומר לממוך שמעיה אומר לממוך אבטליון אומר שלא לממוך הלל ומנחם לא נחלקו יצא מנחם נכנס שמאי [יג] שמאי אומר שלא לממוך הלל אומר לממוך

הראשונים

רשות לאדם להתעסק אלא בדבר שהוא מן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים ולא בדברים אחרים. בשלמא מה למעלה ומה למטה ומה לאחור יש להימנע דלמא אתי להטיח מילין כלפי למעלה. אלא לפנים מאי איכפת לן [מה] דהוה הוה. ומשני ר' יוחנן ור' אלעזר משל למלך ב"ו כו'. כל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו כאלו לא בא לעולם מאי היא רבה אמר זה המסחכל בקשת ואומר כגון זה דמות ה' שנא' כמראה הקשת אשר יהיה בענן וגו' רב יוסף אמר זה העובר עבירה ומסתתר מבני אדם ואינו חושש לכבודו של מקום שנסתרות לפניו כגלויות וכדרבי יצחק [דאמר] העובר עבירה בסתר כו' שנמצא גונב דעת הבריות ואינו חושש לכבודו של מקום ומקשינן איני כי העובר עבירה בסתר יותר הוא רע מן העובר בגלוי. והתניא [ר"] אילעאי הזקן אומר אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו כו' ח"ו שאילעאי הזקן התיר לעבור עבירה כלל אלא כך א' אם ראה אדם שיצרו מתגבר עליו באכילה ובשתיה ובמיני זמר ומתיירא שמא ישתכר ויבא לידי עבירה התיר לו לילך למקום אחר וילבש שחורים כל זה כדי לשבור את יצרו שהאכסניא לבו שבור כדאמרינן כלבא בלא מאתיה שב שנין

כבני אדם. הוה מלי למימחב ישניס ומוליחין ריעי כבני אדם כדלקמן גבי דדמי לבהמה ומיכא למימר הכי בכלל הני ולף לקמן לף הוה מחיב ליה אלא משום דבעי (ח) [מ]שמה' שלשה דומין לבהמה. הכ"ל לאמן: **ויעשה מה שלבו חפץ.** (ט) לגמרי משמע למוטב לו לאדם שיעשה חפלו בשחר ולא בפרהסיא ולא בפ"ק דקדושין (לף מ. ושם) לפיכך דח"ו שהיה מתיר לעשות עבירה אלא קאמר ילבש שחורים וילך למקום אחר ללישה שחורים ומכסנחות משכירו לבו ולא יבא לידי עבירה ויוכל לעשות מעכשיו מה שלבו חפץ דוחלי אין יגרו מתגבר עליו וסוגיא דשמעחא אינו משמע כלשניו הכא ובניס פרק בחרא

למועד קטן (לף יו. ושם):

בכהנים בזמן שבית המקדש קיים. מכאן קשה על פרש"י דפ"ג דמגילה (לף כד:) על הסיא לחנן [י] יהיו בוהקניות לף יפת כפיו ופי' משום שהוא משחכלין בו ומחרינן בחגיגה המסחכל בכהניס בשעה שנוטלין כפיהן עיניו כהות ואין ליחא למשקין בוקא בזמן שבית המקדש קיים ואילו הכא בגבולים מלמקדי מיניה בגמרא מהכיא דהוה בניבוחיה דרב חונא [י] והוה פריס ידיה ומשני ללמא דב בעיניו הוה וגרלה לפרס ללף בגבולין מיחלר משום היכא הלעא ומכי מיחא בירושלמי להמא מ"ר יוסי הלא אמרה שלשול להסחכל בכהניס בשעה שהם מברכין לח העם מ"ר חני כלוס אמר מלא משום היכא לא מסחכל ולא מסחכל